

enterprises were estimated. The scheme of ecologistics application on enterprise was formulated. It was proved that ecologistics should be regarded as a promising direction of enterprise logistics development on a long-term perspective.

Key words: enterprise ecologistics, eco-standards, logistics' chain, phases of ecologistics development, ecologistics strategy, recycling.

УДК 504.75:330.562:338.43

**Бобровська Н.В.,
здобувач,**

Миколаївський національний аграрний університет

КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ ПІДХІД ЗРІВНОВАЖЕНОГО РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРА НА ПРИРОДНО-РЕСУРСНІЙ ОСНОВІ

Постановка проблеми. Формування основ зрівноваженого розвитку аграрного сектора пов'язане із інвестиційно-інноваційною діяльністю, яка виступає базисом у напрямку активізації технологічних змін на засадах енергозбереження. Залучення інновацій повинно ґрунтуватися на готовності підприємств аграрного сектора до практичного застосування новітніх технологій, техніки, обладнання і устаткування, що потребує відповідної кадрової підготовки персоналу, додаткових фінансових ресурсів.

Проведення наукових досліджень зумовлено необхідністю забезпечення зрівноваженого розвитку аграрного сектора у поєднанні економічних, соціальних і екологічних критеріїв. У зв'язку з цим потребує розробки еколого-орієнтований підхід щодо оптимізації використання ресурсного потенціалу, забезпечення зростання соціально-економічного розвитку сільських територій і збереження природно-ресурсного потенціалу. Практична реалізація еколого-орієнтованого підходу, оптимізація у використанні природно-ресурсного потенціалу, його відновлення і збереження повинна мати тісний зв'язок із сукупною державною політикою у гео економічному просторі, враховувати орієнтири зовнішньоекономічної діяльності, етичність ведення бізнесу, соціальну відповідальність у землекористуванні, еколого-економічну ефективність використання природно-ресурсного потенціалу, фінансові можливості з метою запровадження енергозберігаючих технологій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження природно-ресурсного забезпечення аграрного сектора, зокрема питань, пов'язаних із необхідністю збереження окремих видів природних ресурсів і формування умов щодо самовідновлення здійснювали вітчизняні науковці, а саме: Б. Борисов, І. Вахович, З. Герасимчук, О. Демченко, І. Каменська, Ю. Коваленко, С. Шостак, І. Ярова та інші. Сутність еколого-економічного підходу і формування умов щодо зрівноваженого розвитку через оптимізацію використання природно-ресурсного потенціалу розглядалися у наукових публікаціях вітчизняних вчених: В. Борисової, О. Вишневської, В. Горлачука, С. Дорогунцова, Б. Данилишина, Л. Мельника, А. Сердюк, П. Саблука, В. Савчука.

Враховуючи актуальність питання у забезпеченні зрівноваженого розвитку виникає необхідність поєднання теоретичних основ і практичних рекомендацій щодо поєднання економічних, соціальних і екологічних пріоритетів у нарощуванні валового виробництва сільськогосподарської продукції і збереження екосистем.

Постановка завдання. Метою нашого дослідження є обґрунтування концептуального підходу щодо формування умов зрівноваженого розвитку аграрного сектора на природно-ресурсній основі, визначення пріоритетних напрямів еколого-орієнтованої політики з метою покращення економічної, соціальної і екологічної ситуації в регіонах, виявлення економічних, соціальних і екологічних переваг у розвитку і збереженні природного потенціалу галузі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Результатом реалізації концептуального підходу щодо природно-ресурсного забезпечення аграрного сектора є формування продовольчої безпеки країни, відповідних експортних можливостей на перспективу з урахуванням глобалізаційних змін і тенденцій. Системність реалізації заходів на державному, регіональному і локальному рівнях дозволить мінімізувати екологічні ризики з урахуванням діючих міжнародних програм збереження навколишнього середовища.

Нами обґрунтовано складові концептуального підходу щодо зрівноваженого розвитку галузі на природно-ресурсній основі (рис. 1). Перспективи подальшого її розвитку ґрунтуються на необхідності конкурентоспроможності продукції і активізації заходів з екологізації виробництва сільськогосподарської продукції. Необхідність реалізації заходів пов'язана із збереженням навколишнього середовища.



Рис. 1. Складові концептуального підходу зрівноваженого розвитку аграрного сектора на природно-ресурсній основі

Джерело: розроблено автором

Реалізація заходів із залученням еко-інвестицій в аграрний сектор має пряму залежність із забезпеченням розвитку на зрівноваженій основі, мінімізації ризиків і збереженні природно-ресурсного потенціалу.

Так, Уряд Данії надає таке визначення «еко-інноваціям» – це інновації, які призводять до можливості запровадження екологічно ефективних технологій. Еко-ефективність технологій характеризує всі технології, які прямо або опосередковано покращують стан навколишнього середовища. Вона включає технології з обмеження забруднення, вирощування екологічно-чистої продукції, виробничі процеси, ефективніше управління ресурсами і технологічні системи для зменшення впливу на навколишнє середовище. Зменшення впливу на навколишнє середовище не обов'язково повинно бути головною метою екологічно ефективних технологій, але їхньої невід'ємною складовою [8].

Але, на нашу думку, формування можливостей у забезпеченні зрівноваженого розвитку аграрного сектора на природно-ресурсній основі вимагає комплексного дослідження взаємозв'язків між виробничими ресурсами, а також розробки дієвої системи суспільно-соціальної доктрини, яка спрямована на вдосконалення стосунків людини і природи з метою розширення економічного зростання, реалізації концептуального підходу, зорієнтованого на збереження і відновлення природно-ресурсного потенціалу аграрного сектора.

Отже, розвиток аграрного сектора економіки пов'язується з соціальною значимістю сільськогосподарської продукції та її ролі у життєдіяльності людини і суспільства. Йдеться про перспективи галузі, яка за останні роки досягла стабільної позитивної динаміки. Проте подальший розвиток галузі, який є одним із пріоритетних завдань, потребує якісних перетворень, спроможних забезпечити підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарського виробництва, продовольчу і екологічну безпеку держави, у тому числі через залучення еко-інвестицій і інновацій [4].

Виконання цього завдання пов'язано із концептуальним підходом до формування можливостей у забезпеченні зрівноваженого розвитку аграрного сектора на природно-ресурсній основі, відповідно до яких повинна здійснюватися державна політика щодо регулювання аспектів розвитку на інноваційній основі.

Зрівноважений розвиток соціально-економічної системи, на думку Осауленка О.Г., передбачає збалансовані зміни її параметрів відповідно до визначеної мети, які б виключали можливості виникнення не зрівноважених процесів за окремими її компонентами і системи в цілому [3].

На нашу думку, концептуальний підхід щодо формування зрівноваженого розвитку аграрного сектора є системою стосунків людини і природи з метою розширення можливостей еколого-економічного зростання, створення скоординованої дієвої глобальної стратегії, зорієнтованої на збереження і відновлення природно-ресурсного потенціалу. Тому Концепція зрівноваженого розвитку має об'єднувати три аспекти: економічний, соціальний і екологічний.

Нами представлено основні концептуальні підходи щодо зрівноваженого розвитку аграрного сектора, які формуються у поєднанні економічних, екологічних і соціальних параметрів на різних рівнях управління (рис. 2).

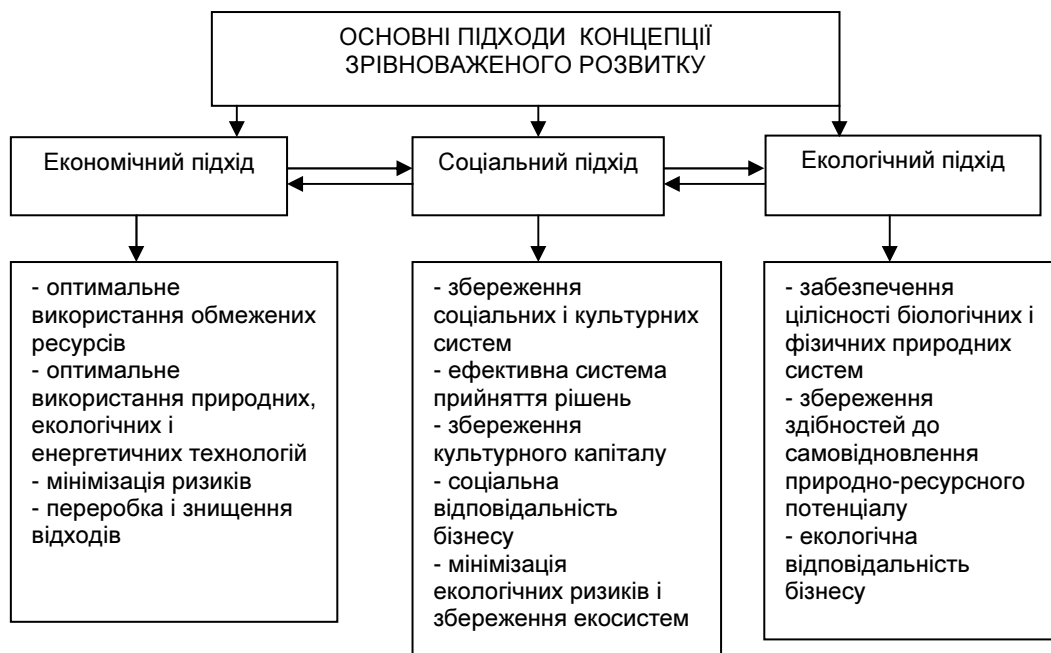


Рис. 2. Основні концептуальні підходи щодо зрівноваженого розвитку аграрного сектора
Джерело: розроблено автором

Метою концептуального підходу зрівноваженого розвитку аграрного сектора на природно-ресурсній основі є збереження і відтворення усіх видів природних ресурсів, з урахуванням регіональних особливостей розвитку виробничої і соціальної інфраструктури. Результатом запровадження концептуального підходу є збереження і відтворення природно-ресурсного потенціалу [5; 6].

Для реалізації складових концептуального підходу можна використати досвід Білорусії, де основний акцент у розвитку аграрного сектору пов'язаний із збереженням і відтворенням ресурсного потенціалу, у тому числі природно-ресурсного потенціалу. Визначено основні напрями активного розвитку соціальної інфраструктури сільських територій, стимулювання і розвитку несільськогосподарської зайнятості, розвитку особистих селянських господарств населення і створення сприятливих умов щодо розвитку агропродовольчих ринків через активізацію внутрішнього споживання. Концепція ініціює системне реформування, зміни пріоритетів і технологічне оновлення та переоснащення сільськогосподарського виробництва, визнання пріоритетності аграрного сектора для розвитку галузей промисловості і соціально-економічного розвитку сільських територій. Взаємозалежність і взаємодоповненість представлених категорій дозволить забезпечити синергетичний ефект у виробничій сфері і зберегти основу, ресурсний та природно-ресурсний потенціал для зрівноваженості розвитку галузі і сільських територій [1; 2].

Концептуальний підхід сталого (зрівноваженого) розвитку сільських територій на період до 2020 року демонструє Російська Федерація, де у систему розвитку держава включає правові, фінансово-економічні й організаційні складові, які стимулюють розвиток на регіональному і місцевому рівнях для покращення ефективності розвитку аграрного сектора, до поліпшення соціального рівня життя населення, раціонального використання природно-ресурсного потенціалу сільських територій, формування продовольчої безпеки.

Висновки з даного дослідження. Визначено концептуальний підхід щодо формування зрівноваженого розвитку аграрного сектора, як вибір перспектив стратегії з реагування на різні прогностичні ситуації, який ґрунтується на системі суспільно-економічних, політичних, організаційно-екологічних і культурно-цивілізаційних пріоритетах, направлених на мінімізацію екологічних ризиків.

У складі пріоритетних завдань зрівноваженого розвитку аграрного сектора важливе місце займають національні і регіональні екологічні програми, які є єдиною територіальною системою, яка формується з метою покращення використання навколишнього середовища, збереження природно-ресурсного потенціалу на основі еколого-орієнтованого підходу (від окремих об'єктів до зрівноваженої екологічної системи), через нормативно-правові основи збереження екосистем.

Бібліографічний список

1. Вишневська О.М. Ресурсний потенціал аграрного сектора економіки України: соціально-економічні та екологічні аспекти : монографія / О.М. Вишневська. – Миколаїв, 2011. – 436 с.
2. Государственная программа возрождения и развития села на 2005 – 2010 годы [Министерство сельского хозяйства и продовольствия Республики Беларусь : Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.mshp.minsk.by>.
3. Осауленко О.Г. Сталий соціально-економічний розвиток: моделювання та управління: [монографія] / О.Г. Осауленко. – К. : Інформ. – видавн. Центр Держкомстату України, 2000. – 177 с.
4. Основні прогностичні макропоказники економічного і соціального розвитку України від нового Уряду : [Електронний ресурс]. Режим досту – <http://www.me.kmy.gov.ua/>
5. Офіційний сайт Міністерства екології та природних ресурсів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.menr.gov.ua>.
6. Програма ООН по навколишньому середовищу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: uk.wikipedia.org.
7. Шумпетер Й. Теория экономического развития / Й. Шумпетер. – Москва : изд. «Прогрес», 1982. – 154 с.
8. Trends in Environmental Finance in Eastern Europe, Caucasus and Central Asia, OECD // Sixth Ministerial Conference “Environment For Europe” – Belgrade, Serbia. – 2007. – 68 p.

Анотація

У статті розглянуто наукові основи дослідження природно-ресурсного забезпечення аграрного сектора із необхідністю збереження окремих видів ресурсів. Обґрунтовано концептуальний підхід щодо формування умов зрівноваженого розвитку аграрного сектора на природно-ресурсній основі і визначено напрями еколого-орієнтованої політики з метою покращення економічної, соціальної і екологічної ситуації в регіонах. Сформовано пріоритетні завдання зрівноваженого розвитку аграрного сектора, в яких важливе місце займають національні і регіональні екологічні програми збереження природно-ресурсного потенціалу на основі еколого-орієнтованого підходу через нормативно-правові основи збереження екосистем.

Ключові слова: природно-ресурсна основа, зрівноважений розвиток, концептуальний підхід, аграрний сектор, природний потенціал.

Анотация

В статье рассмотрены научные основы исследования природно-ресурсного обеспечения отрасли с необходимостью сохранения отдельных видов ресурсов. Обоснован концептуальный подход к формированию условий уравновешенного развития отрасли на естественно-ресурсной основе и определены направления эколого-ориентированной политики с целью улучшения экономической, социальной и экологической ситуации в регионах. Сформированы приоритетные задачи уравновешенного развития аграрного сектора, в которых важное место занимают национальные и региональные экологические программы сохранения природно-ресурсного потенциала на основе эколого-ориентированного подхода через нормативно-правовые основы сохранения экосистем.

Ключевые слова: природно-ресурсная база, уравновешенное развитие, концептуальный подход, аграрный сектор, природный потенциал.

Annotation

The scientific basis of the natural resources supply of the industry with the necessity to preserve certain types of resources is examined in the article. The conceptual approach concerning creating conditions for balanced development of agrarian sector on the natural resource base and direction of eco-oriented policies in order to improve economic, social and environmental situation in the region substantiated. Priority tasks balanced development of agrarian sector, in which the important place occupied by national and regional environmental programs for the conservation of natural resource potential based on ecological-centered approach through normative - legal basis of conservation of ecosystems formed.

Key words: natural resources base, balanced development, conceptual approach, agrarian sector, natural potential.